

МОТИВИ
КЪМ
ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ
НА ЗАКОНА ЗА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ

Предлаганите изменения и допълнения в Закона за съдебната власт (ЗСВ) имат за цел да оптимизират законовата уредба в следните основни направления:

- Проверка на имуществените декларации на съдиите, прокурорите и следователите;
- Уеднаквяване на процесуалните правила по обжалване на кадровите решения на съответната колегия за назначаване на административните ръководители и техните заместници;
- Прецизиране на разпоредби относно атестирането;
- Оптимизиране на дейността на Националния институт на правосъдието;
- Регламентиране на законово ниво на изискванията за назначаване, както и на условията за несъвместимост на съдебния служител.

I. Във връзка с новите функции на Инспектората към Висшия съдебен съвет (ИВСС) по проверката на декларациите за имущество и интереси на магистратите, се промени досегашният законодателен модел за деклариране и проверка пред органи извън съдебната власт. С оглед на съсредоточаване на производството пред един орган се предлага тримесечният срок за проверка на декларациите за достоверност на декларираните факти да бъде удължен на шестмесечен.

Настоящата промяна е продиктувана от практиката по прилагането на раздел I на глава девета, според която при разглеждане на исканията за разкриване на банкова тайна се приема, че тримесечният срок започва да тече от изтичане на сроковете, посочени в чл. 175в, ал. 1 и 2 от ЗСВ. Удължаването на срока от три на шест месеца е идентифицирано като единствената възможност за продължаване и приключване на проверките на имуществените декларации.

С предложените изменения в чл. 175д, ал. 6 от ЗСВ се регламентира изрично фактическото получаване от Инспектората на информация от информационната система на Българска народна банка за номерата на банковите сметки, техните титуляри и упълномощените да се разпореждат със сметките лица, както и за лицата, наематели на сейфове в банки и техните пълномощници, регламентирано в чл. 5ба от Закона за кредитните институции (ЗКИ). Създава се възможност в случаите, когато съдиите, прокурорите и следователите декларират съгласие, ИВСС да има достъп до фактите и обстоятелствата, съставляващи банкова тайна, за да се избегне сложната процедура по искане на разрешение от съответния районен съд и получаване на необходимата информация по реда на чл. 62, ал. 5, т. 1 от ЗКИ. По този начин ИВСС ще бъде задължен да иска разкриване на банкова тайна само за лицата, които не са декларирали писмено своето

съгласие за достъп до данните, необходими за проверка на имуществените им декларации, част от които са банкова тайна.

Предложените изменения и допълнения преодоляват противоречивата практика на районните съдилища относно компетентния съд, който може да разкрие банковата тайна на съответното лице – предлага се това да е районният съд по постоянния адрес на лицето.

Сегашната редакция на текста на чл. 408а поставя в неравноправно положение съдиите, прокурорите и следователите и тези, които са загубили това качество. Според действащия текст, административно наказание се налага само на действащите съдии, прокурори и следователи, които не са подали декларацията по чл. 175а, ал. 1 от ЗСВ. Лицата, които са загубили статута на съдии, прокурори или следователи, но са останали задължени да подадат декларации съгласно чл. 175в, ал. 1, т. 3 и 4 от ЗСВ, се оказват освободени от отговорност поради загуба на длъжностното качество към момента на изтичане на срока за подаване на декларация. С предложените изменения и допълнения в чл. 408а от ЗСВ се предвижда санкция и за лицата, които са загубили статута на съдии, прокурори или следователи, но са останали задължени да подадат декларации.

II. Синхронизирането на процесуалните правила (чл. 167, ал. 3 и чл. 194б, ал. 5 от ЗСВ) по обжалване на кадровите решения на съответната колегия за назначаване на административните ръководители и техните заместници ще доведе до яснота в уредбата, както и процесуална икономия с цел по-бързо стабилизиране на кадровите решения и съблюдаване на презумпцията за законност на постановяваните от Висшия съдебен съвет (ВСС) административни актове.

III. Предлага се промяна в разпоредби относно атестирането:

В чл. 209, ал. 1 се предвижда срокът за изготвянето на комплексна оценка на съдия, прокурор или следовател от Комисията по атестирането и конкурсите към съответната колегия да тече от откриване на процедурата с решение на Комисията по атестирането и конкурсите, а не както е предвидено в момента от постъпване на предложение по чл. 203, ал. 1.

Извършването на тази атестация включва множество действия - събиране на статистически данни за пет години, проверки на ИВСС по глава девета, раздел I а и I б, посещение на открито съдебно заседание и изслушване на атестирания съдия, събеседване с колегите и др., поради което едномесечният срок за изготвяне на комплексна оценка при сегашната редакция изтича преди да е започнала същинската дейност по атестирането.

Предлага се промяна в § 206 от преходните и заключителни разпоредби на Закона за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт (обн. ДВ, бр. 62 от 2016 г. изм., бр. 76 от 2016 г.)

Провеждането на извънредно атестиране в хипотезите на § 206, ал. 1 би довело до неоправдано забавяне на конкурсните процедури и процедурите за избор на административни ръководители. Необходимо е технологично време по изготвянето на статистически данни и информацията, отнасяща се до дейността на магистрата, както и от време за провеждането на самото атестиране от страна

на атестационния състав — проверки на дела, посещения на място на съдебни заседания, изслушване на атестирания магистрат, изготвяне на единен формуляр за атестиране и доклад на атестационния състав пред комисията. Това неминуемо би довело и до формализъм при провеждане на атестирането, тъй като ще се касае за голям брой атестационни процедури, които следва да бъдат проведени в рамките на твърде кратък период от време.

Не на последно място стои и аргументът, че такова извънредно атестиране би се явило излишно за тези от участниците в конкурсите, които скоро са били атестирани, тъй като ще обхваща изцяло или частично един и същ период с този на предходно проведеното атестиране. В тези случаи нецелесъобразно ще се отделят време и ресурси, както от страна на органите на съдебна власт, така и от страна на комисията за провеждане на атестирането, което изцяло ще „дублира“ предишното атестиране от гледна точка на подготовка на необходимата информация.

IV. Предлаганите изменения и допълнения в чл. 249-263 от ЗСВ имат за цел да оптимизират дейността на Националния институт на правосъдието (НИП), както и да се приведе законната уредба в съответствие с повишените изисквания към дейността му по отношение на: качествено обучение при задължително първоначално обучение на кандидатите за младши съдия, младши прокурор и младши следовател; поддържането и повишаването на квалификацията на съдиите, прокурорите и следователите, на държавните съдебни изпълнители, съдиите по вписванията, съдебните помощници, прокурорските помощници, съдебните служители, съдебните заседатели, на инспекторите от Инспектората към министъра на правосъдието и на други служители от Министерството на правосъдието.

Уточняват се правомощията на управителния съвет като се акцентира върху приемането на учебни програми за задължителните обучения в НИП, на годишен план за дейността на НИП и на годишни отчети за изпълнението на бюджета и за дейността на НИП.

Предлага се въвеждане на законова възможност за провеждане на писмени изпит на кандидатите за младши съдии, прокурори и следователи в електронна форма, както и уточнение във връзка с изготвяните доклади от постоянните преподаватели. С изменението на чл. 260 се разширява кръгът на лицата, за които текущото обучение в НИП се взема предвид при повишаването им.

С изменението на чл. 261 се предвижда провеждането на задължително обучение за магистратите по предложение на съдийската или прокурорската колегия. С оглед по-доброто планиране на обученията, провеждани в НИП, се предлага в случаите, когато Инспекторатът към Висшия съдебен съвет отправя препоръки за обучение, главният инспектор да уведомява директора на Националния институт на правосъдието.

Във връзка с несъвместимостта се предвижда, че съдиите, прокурорите и следователите могат да осъществяват научна и преподавателска дейност като временни преподаватели, т.е. да осъществяват преподавателска дейност в НИП. Предлага се също така уеднаквяване на реда за определяне на временните преподавателите – магистрати и съдебни служители, които осъществяват преподавателска дейност в НИП. Изрично се урежда, че при осъществяване на

преподавателска дейност в НИП временните преподаватели ползват неплатен служебен отпуск или платен годишен отпуск, тъй като за тази дейност те получават възнаграждение.

V. Законопроектът съдържа предложения относно статута на съдебните служители. По отношение изискванията за назначаване на съдебен служител, както и условията за несъвместимост ЗСВ препраща към правилниците на органите на съдебна власт по чл. 342, ал. 2 от ЗСВ. В определени случаи съдебният служител може да престане да отговаря на изискванията, но освобождаването от длъжност не може да се основава на подзаконов акт. Това налага създаването на уредба в специалния закон – ЗСВ. Статут на съдебни служители имат не само служителите в органите на съдебна власт, но и тези в администрацията на ВСС, ИВСС и НИП. Създаването на нормативна уредба на законово ниво ще уеднакви критериите за назначаването на съдебни служители и ще доведе до повишаване на изискванията към желаещите да бъдат назначени за съдебен служител, както и към заемащите длъжност „съдебен служител“. В този смисъл се предлага на ръководни и експертни длъжности да се назначават само лица с висше образование. Предлаганите разпоредби ще укрепят независимостта на съдебния служител при изпълнение на служебните задължения в контекста на независимата съдебна власт.

VI. С промените в Конституцията на Република България (обн., ДВ, бр., 100 от 2015 г.), както и с последващите промени в Закона за съдебната власт (обн., ДВ, бр. 28 от 2016 г.) в глава двадесета, раздел IV „Управление на имуществото на съдебната власт“, всички права по управление на имуществото на съдебната власт, които до този момент се осъществяваха от министъра на правосъдието, се предоставиха на пленума на Висшия съдебен съвет. Съгласно Наредба № 4 от 2008 г. за правилата и нормите за безопасност и охрана при проектиране, строителство, реконструкция, модернизация и експлоатация на обектите на съдебната власт (обн., ДВ, бр. 8 от 2008 г.) Главна дирекция „Охрана“ към Министерството на правосъдието осъществява охрана както на съдебните сгради, така и на сградите на Министерството на правосъдието. С оглед преминаването на правомощието по управление на имуществото на съдебната власт към пленума на Висшия съдебен съвет е необходимо изрично на законово ниво да бъде регламентирана съществуващата правна и фактическа функционална компетентност на Главна дирекция „Охрана“ по осъществяване на охраната на сградите на Министерството на правосъдието, предназначени за централната администрация, както и на сградата на Агенцията по вписванията – Централно управление. Следва да се отбележи, че тъй като Главна дирекция „Охрана“ и по настоящем осъществява охраната на посочените сгради съгласно цитираната Наредба № 4 от 2008 г., не е налице разширяване на обхвата на охраняваните сгради и разширяване на функциите на дирекцията, съответно предлаганите законодателни изменения няма да доведат до необходимост от допълнителни средства и човешки ресурси по бюджета на Министерството на правосъдието.